

Valentyn Pidhorodetskyi. Models of interaction between legal clinics and public authorities and the bar: theoretical analysis and practical experience

The article presents a comprehensive theoretical and legal study of models of interaction between legal clinics, public authorities, and the bar in the context of the transformation of the legal aid system in Ukraine. The relevance of the topic is обусловлена the growing demand for legal assistance caused by the full-scale armed invasion, which has significantly increased the burden on the free legal aid system and strengthened the role of legal clinics as actors of human rights protection.

Based on the institutional approach, the author substantiates the definition of interaction between legal clinics and external actors as a regulated organizational and legal form of stable relations aimed at ensuring access to legal aid, improving legal awareness, and developing practical competencies of law students. A classification of interaction models is proposed, including partnership (network), integration, and professional-oriented (mentoring) models, with their key features identified.

Particular attention is paid to the practical implementation of the partnership model based on the experience of the Educational Laboratory “Legal Clinic” of the State Tax University, which demonstrates the effectiveness of network cooperation with public authorities and civil society organizations. The specifics of interaction with the bar are analyzed through a combination of educational and practical components, and the feasibility of applying the concept of “clinical continuity” as a mechanism for ensuring continuity in professional legal training is substantiated.

It is concluded that the role of legal clinics in ensuring access to legal aid is increasing, which necessitates further regulatory and organizational development of their interaction with public institutions and the bar.

Keywords: *legal clinics, free legal aid, access to legal aid, public authorities, the bar, clinical legal education.*

*Дата першого надходження статті до видання: 21.04.2026 р.
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 01.05.2026 р.*

УДК 349.3:378.096
DOI 10.31558/2786-5835.2026.1.2.12

Пілюк Суліко Валеріївна,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного права та правосуддя
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5419-024X>*

**ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ УЧАСТІ ЮРИДИЧНИХ
КЛІНІК У НАДАННІ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ**

У статті досліджено проблеми правового регулювання участі юридичних клінік у наданні безоплатної правничої допомоги в Україні. Встановлено, що, попри фактичне здійснення юридичними клініками діяльності з надання безоплатної первинної правничої допомоги, вони не включені до переліку суб'єктів її надання, визначеного Законом «Про безоплатну правничу допомогу», що свідчить про фрагментарність нормативного підходу до їх правового статусу.

У роботі обґрунтовано, що юридичні клініки виконують чотири взаємопов'язані функції: освітню, соціальну, правопросвітницьку та функцію міжінституційної взаємодії, серед яких провідне значення мають освітня та соціальна. Освітня функція юридичних клінік проявляється у можливості створювати умови для набуття студентами професійних навичок у процесі роботи з реальними правовими ситуаціями. Соціальна функція юридичних клінік повинна виявлятися у сприянні реалізації права на безоплатну первинну правничу допомогу соціально вразливим верствам населення.

Доведено, що наявна законодавча модель стримує реалізацію соціальної функції юридичних клінік та обмежує їх потенціал у забезпеченні доступу до правничої допомоги. Традиційне доктринальне уявлення про рівнозначність освітньої та соціальної функції юридичних клінік потребує уточнення. Хоча підготовка майбутніх юристів є невід'ємним складником їх діяльності, вона має похідний характер від основної, системоутворюючої мети – забезпечення доступу до безоплатної правничої допомоги. Лише через реальне надання такої допомоги формується практичний компонент юридичної освіти, а не навпаки.

Окрему увагу приділено аналізу можливостей співпраці юридичних клінік з органами місцевого самоврядування. Встановлено, що така взаємодія переважно має договірний, несистемний характер і не забезпечена належним нормативним регулюванням. Обґрунтовано доцільність переходу до інституціоналізованої моделі співпраці шляхом законодавчого її закріплення. Зроблено висновок, що удосконалення правового статусу юридичних клінік та їх включення до системи суб'єктів надання безоплатної правничої допомоги сприятиме підвищенню доступності такої допомоги, насамперед для соціально вразливих категорій населення.

***Ключові слова:** юридична клініка, безоплатна правнича допомога, освітня функція, соціальна функція, правопросвітницька функція, функція міжінституційної взаємодії.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку правової держави та забезпечення доступу до правосуддя особливого значення набуває інститут безоплатної правничої допомоги як одна з ключових гарантій реалізації конституційного права особи на правову допомогу. З прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення доступу до безоплатної правничої допомоги» від 10.04.2023 в нашій державі було удосконалено систему суб'єктів надання безоплатної первинної правничої допомоги та розширено підходи до організації її надання.

Водночас сучасний етап функціонування системи безоплатної правничої допомоги характеризується суттєвими викликами, серед яких – обмежене фінансування, кадровий дефіцит, нерівномірна територіальна доступність послуг, а також недостатній рівень поінформованості населення про можливості отримання такої допомоги. У цих умовах особливої актуальності набуває потенціал юридичних клінік як додаткового ресурсу. Водночас аналіз чинного законодавства України свідчить про наявність низки проблем у правовому регулюванні участі юридичних клінік у наданні безоплатної первинної правничої допомоги. Це зумовлює необхідність дослідження впливу законодавчих змін на участь юридичних клінік у наданні безоплатної правничої допомоги та критичної оцінки їх правового статусу в цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній юридичній науці дослідження правового статусу та діяльності юридичних клінік є доволі розробле-

ним напрямом. У науковій літературі їх розглядають як у загальнотеоретичному, так і в прикладному аспектах. Зокрема, у працях Н. Б. Арабаджи, І. І. Юркевич аналізуються особливості правового регулювання діяльності юридичних клінік в Україні та зарубіжних країнах [1; 2]. Н. Б. Москалюк та В. М. Слома обґрунтовують значення юридичних клінік як елементу механізму захисту прав людини та альтернативного суб'єкта надання безоплатної правової допомоги в умовах обмеженості ресурсів державної системи [3]. У дослідженнях В. В. Кадали, О. П. Гузенко, С. В. Салоїд, а також у їх подальших працях у співавторстві з О. О. Бондаренко увагу зосереджено на функціональних аспектах діяльності юридичних клінік, їх клієнтоорієнтованому характері та проблемах законодавчої незгодженості їх ролі у системі безоплатної правничої допомоги [4; 5]. Окремий напрям становлять дослідження юридичної клінічної освіти (М. Є. Василенко, Р. М. Мудрак), у яких акцент зроблено на значенні юридичних клінік для практичної підготовки майбутніх правників та залежності ефективності їх діяльності від належного організаційного і ресурсного забезпечення [6; 7].

На дисертаційному рівні вагомий внесок у розвиток теорії юридичних клінік здійснили Н. С. Дубчак та М. Т. Лоджук (2014), які комплексно дослідили правову природу цих інституцій та їх місце у системі захисту прав і свобод людини. Водночас зазначені дослідження були виконані в інших соціально-правових умовах і не враховують сучасних змін у системі безоплатної правничої допомоги.

Метою цього дослідження є аналіз правового статусу юридичних клінік у системі суб'єктів безоплатної правничої допомоги.

Виклад основного матеріалу. Внаслідок прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення доступу до безоплатної правничої допомоги» від 10.04.2023 було модернізовано підходи до організації системи безоплатної правничої допомоги, зокрема уточнено та розширено коло суб'єктів її надання. Частиною 1 ст. 9 чинної редакції Закону «Про безоплатну правничу допомогу» пропонується вичерпний перелік суб'єктів надання безоплатної первинної правничої допомоги, який не охоплює юридичні клініки [8].

Правовий статус юридичних клінік визначається Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 та Типовим положенням про юридичну клініку вищого навчального закладу України, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2006 № 592. Відповідно до п. 2 ч. 7 ст. 33 Закону «Про вищу освіту», юридичні клініки можуть бути структурними підрозділами закладу вищої освіти. Відповідно до ст. 2 Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України, діяльність юридичної клініки орієнтована на поєднання освітніх і суспільно корисних завдань, зокрема вдосконалення

практичної підготовки здобувачів юридичної освіти, сприяння реалізації права на правничу допомогу для соціально вразливих верств населення, утвердження цінностей верховенства права, справедливості та поваги до людської гідності, а також налагодження взаємодії закладів вищої освіти з органами публічної влади, правозастосовними інституціями та іншими організаціями. Важливим напрямом діяльності юридичних клінік також визначено інтеграцію практико-орієнтованих елементів у процес підготовки майбутніх правників [9].

Із характеристики Типового положення випливає, що юридичні клініки повинні забезпечувати *освітню* функцію, оскільки створюють умови для набуття студентами професійних навичок шляхом роботи з реальними правовими ситуаціями, формування здатності застосовувати теоретичні знання на практиці, розвитку аналітичного мислення та комунікативних компетентностей. Водночас юридичні клініки покликані виконувати важливу *соціальну* функцію, сприяючи забезпеченню доступу соціально вразливих категорій населення до безоплатної правничої допомоги. *Правопросвітницька* роль юридичних клінік проявляється у формуванні правової культури громадян, підвищенні рівня правової обізнаності населення, а також популяризації ідей верховенства права, справедливості та поваги до прав людини. До того ж юридичні клініки повинні сприяти розвитку *міжінституційної взаємодії*, оскільки виступають платформою для співпраці закладів вищої освіти з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, судовими та правоохоронними органами, а також іншими установами та організаціями.

Серед визначених функцій юридичних клінік провідне місце займають *освітня* та *соціальна*, оскільки саме вони безпосередньо відображають призначення клінік як інституцій, що поєднують підготовку майбутніх правників із наданням правничої допомоги. Інші функції, зокрема *правопросвітницька* діяльність та сприяння *міжінституційній взаємодії*, доповнюють цей процес і реалізуються у тісному зв'язку з основними напрямками діяльності.

З огляду на викладене доцільно проаналізувати наявні в науці підходи до визначення сутності юридичних клінік. Так, з погляду В. О. Сича, основою діяльності юридичних клінік є поєднання інтересів різних учасників: особи, які потребують правничої допомоги, але не мають можливості оплатити послуги адвоката, звертаються за консультацією до студентів, аспірантів або молодих викладачів як до фахівців у галузі права. Водночас для майбутніх правників така діяльність є можливістю набути практичного досвіду, що сприятиме їх подальшій професійній реалізації [10, с. 16]. Отже, В. О. Сич розкриває функціонування юридичних клінік через призму балансу інтересів між особами, які потребують правової допомоги, та студентами, які набувають практичних навичок, підкреслюючи взаємовигідний характер такої діяльності.

Н. Б. Москалюк та В. М. Слома визначають, що переважна більшість юридичних клінік поєднує освітній та соціальний складники: з одного боку, вони забезпечують формування у студентів практичних умінь, необхідних для юридичної діяльності, а з іншого – надають безоплатну правничу допомогу соціально незахищеним категоріям населення. Практична діяльність у юридичних клініках зумовлює оволодіння студентами інструментами роботи з нормативним матеріалом і правозастосовною практикою, а також здатністю здійснювати правовий супровід у різних формах взаємодії з публічними інституціями [3, с. 50]. Як бачимо, Н. Б. Москалюк і В. М. Слома конкретизують ідею балансів інтересів студентів і вразливих верств населення, зосереджуючись на прикладному змісті професійної підготовки, зокрема формуванні у студентів навичок аналізу законодавства, побудови правової позиції та представництва інтересів.

Досліджуючи правові та рольові аспекти юридичної клінічної діяльності, В. В. Кадала, О. П. Гузенко, С. В. Салоїд зазначають таке: участь у діяльності юридичних клінік відкриває для студентів можливість професійного спілкування з практикуючими юристами та залучення до надання правничих консультацій під керівництвом викладачів. Такий формат роботи сприяє застосуванню теоретичних знань у реальних ситуаціях взаємодії з особами, які звертаються по безоплатну правову допомогу [4, с. 115]. Ці вчені акцентують на процесуальному та комунікативному вимірі діяльності юридичних клінік, підкреслюючи значення безпосередньої взаємодії студентів із клієнтами під керівництвом викладачів-кураторів як ключового елементу професійної підготовки.

Схожим є розуміння сутності юридичних клінік і іноземними вченими. Так, А. Косі зазначає, що треба розрізняти дві мети юридичних клінік: освітню та соціальну. Остання мета полягає в тому, щоб клініки надавали юридичну допомогу особам, які потребують такої послуги, але не можуть собі дозволити її оплатити [11, с. 155]. М. Meghdadi та А. Erfani Nasab стверджують, що юридичні клініки створюються для двох цілей: а) розширення правових можливостей соціально незахищених осіб та груп шляхом надання безкоштовних юридичних послуг; б) навчання студентів-юристів юридичним навичкам та підготовка їх до взяття на себе соціальної відповідальності [12, с. 3015]. Отже, незважаючи на різні дослідницькі акценти, у науковій літературі домінує підхід до розуміння юридичної клініки як інституції з двоєдиною природою, що поєднує освітню та соціальну функції.

На нашу думку, традиційне доктринальне уявлення про рівнозначність освітньої та соціальної функцій юридичних клінік потребує уточнення. Хоча підготовка майбутніх юристів є невід'ємним складником їх діяльності, вона має похідний характер від основної, системоутворюючої мети – забезпечення доступу до безоплатної правничої допомоги. Саме через реальне надання такої допомоги формується практичний компонент юридичної освіти, а не навпаки.

У цьому контексті юридичну клініку доцільно розглядати не лише як освітній інструмент, а передусім як особливий інституційний механізм реалізації права на безоплатну правничу допомогу, що функціонує на перетині освітньої та правозахисної сфер. Такий підхід дає змогу по-новому оцінити її місце у системі суб'єктів надання правничої допомоги. Відповідно за наявності належного правового забезпечення та фінансової підтримки саме реалізація функції надання безоплатної правничої допомоги здатна забезпечити ефективне виконання й інших завдань юридичної клініки, зокрема освітніх, правопросвітницьких і міжінституційної взаємодії.

Як уже було зазначено, Закон України «Про безоплатну правничу допомогу» не відносить юридичні клініки до кола суб'єктів надання безоплатної правничої допомоги. Натомість Закон України «Про вищу освіту» закріплює їх статус як структурних підрозділів закладів вищої освіти, основною метою діяльності яких є забезпечення практичної підготовки здобувачів освіти. Така законодавча невідповідність свідчить про фрагментарність підходу до визначення правової природи юридичних клінік та їх ролі у механізмі забезпечення права на безоплатну правничу допомогу. Невизнання юридичних клінік як суб'єктів її надання на рівні спеціального закону фактично зумовлює їх формально-правове виключення із системи суб'єктів безоплатної правничої допомоги, попри те, що вони на практиці здійснюють функції первинної правничої допомоги для соціально вразливих категорій населення.

Навіть більше, відсутність нормативного закріплення юридичних клінік як учасників системи безоплатної правничої допомоги обмежує можливості їх інтеграції у цю систему, зокрема унеможливорює належне фінансування, координацію діяльності та встановлення єдиних стандартів якості надання правничих послуг. Це негативно впливає як на ефективність реалізації права на доступ до правосуддя, так і на якість практичної підготовки майбутніх юристів.

Стосовно правопросвітницької функції та функції міжінституційної взаємодії, то саме такі напрями діяльності дають змогу розширити вплив юридичних клінік за межі індивідуального консультування та сприяють формуванню правової культури населення, налагодженню сталих зв'язків між різними суб'єктами надання правничої допомоги. Досліджуючи правопросвітництво як складник діяльності юридичних клінік, С. В. Пілюк обґрунтовує, що право має визначальний вплив на процеси соціальних перетворень, а його повноцінна реалізація можлива лише за умови забезпечення доступності для осіб і спільнот, які в цьому зацікавлені. У цьому контексті студенти юридичних клінік виступають важливими суб'єктами таких процесів, що зумовлює необхідність розширення можливостей для застосування ними набутих знань і практичних навичок з метою надання допомоги соціально вразливим групам населення [13].

У контексті реалізації правопросвітницької та міжінституційної функцій особливої уваги заслуговує питання взаємодії юридичних клінік з органами місцевого самоврядування. Така взаємодія видається найбільш доцільною з огляду на приближеність органів місцевого самоврядування до територіальних громад, їх обізнаність із локальними правовими потребами населення та наявність організаційних можливостей для координації відповідних ініціатив. Як слушно зазначає Sanjeev Ghanghash, включення community outreach programmes (програм роботи з громадою) до діяльності юридичних клінік сприяє розширенню доступу до правосуддя та правничих послуг для маргіналізованих груп населення, а також підвищує рівень їх правової спроможності та соціальної справедливості [14, с. 78].

Однак оновлена ст. 38-1 Закону України «Про місцеве самоврядування», яка регулює повноваження у сфері надання безоплатної первинної правничої допомоги, у жодний спосіб не згадує про можливу співпрацю органів місцевого самоврядування та юридичних клінік. Звісно, спільна діяльність можлива через укладення договорів або меморандумів про співпрацю із закладами вищої освіти, у структурі яких функціонують юридичні клініки. Тобто договірна модель взаємодії існує на практиці. Зазвичай вона ґрунтується на ініціативності окремих осіб. Тому наразі зарано говорити про можливість включення юридичних клінік України до community outreach programmes, як і про законодавчу визначеність взаємодії юридичних клінік з органами місцевого самоврядування.

Висновки: 1. Юридичні клініки виконують чотири основні функції: освітню, соціальну, правопросвітницьку та функцію міжінституційної взаємодії. Водночас провідне місце займають освітня та соціальна функції, оскільки саме вони визначають сутність юридичної клініки як інституції, що поєднує підготовку майбутніх правників із наданням безоплатної правничої допомоги.

2. Чинна законодавча модель регулювання правового статусу юридичних клінік є недосконалою, оскільки не відображає їх ролі у сфері надання безоплатної правничої допомоги. Невключення юридичних клінік до переліку суб'єктів її надання навіть після законодавчих змін 2023 року стримує реалізацію їх соціальної функції, обмежує інтеграцію у відповідну систему і ставить під сумнів формування належної практичної бази підготовки майбутніх юристів.

3. Взаємодія юридичних клінік з органами місцевого самоврядування наразі має переважно договірний і несистемний характер, що зумовлює потребу у її нормативному врегулюванні. Перехід до законодавчо закріпленої моделі співпраці сприяв би підвищенню ефективності використання потенціалу юридичних клінік, зокрема у сфері правопросвітницької та міжінституційної діяльності. Розширення кола суб'єктів, залучених до надання безоплатної правничої допомоги, сприятиме підвищенню її доступності, насамперед для соціально вразливих категорій населення.

Список використаних джерел

1. Арабаджи Н. Б. Юридична клініка як інноваційна форма реалізації юридичної освіти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 10. С. 158–161. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-10/36>
2. Юркевич І. Правове регулювання діяльності юридичних клінік в Україні та зарубіжних країнах. *Актуальні проблеми правознавства*. Вип. 2(18). 2019. С. 187–192. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1250> (дата звернення: 15.04.2026).
3. Москалюк Н. Б., Слома В. М. Роль юридичних клінік у механізмі захисту прав людини. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Вип. 1(42) С. 50–53. DOI: [https://doi.org/10.32837/руув.v0i1\(42\).991](https://doi.org/10.32837/руув.v0i1(42).991)
4. Кадала В. В., Гузенко О. П., Салоїд С. В. Юридична клінічна діяльність: правовий та рольовий аспект. *Актуальні проблеми права та публічного управління*. 2023. № 4. С. 114–122. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2023-4-19>
5. Кадала В. В., Гузенко О. П., Бондаренко О. О. Безоплатна правова допомога як клієнто-орієнтований сервіс юридичних клінік в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. Вип. 2(55). С. 18–23. DOI: <https://doi.org/10.32782/руув.v2.2024.4>
6. Василенко М. Є. Проблеми правового регулювання ефективної діяльності юридичних клінік в Україні. *Вісник ЛННІ ім. Е. О. Дідоренка*. 2023. Вип. 3(103). С. 189–197. DOI: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.103.189-197>
7. Мудрак Р. М. Юридична клінічна освіта в системі правової освіти України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 9. С. 26–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-9/4>
8. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011. №3460-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 51. Ст. 577.
9. Типове положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2006. № 592. *Офіційний вісник України*. 2006. № 32. С. 2365.
10. Сич В. О. Основи педагогічної підготовки юридичних кадрів. *Наукові праці: наук.-метод. журн.* 2010. Вип. 123, т. 136: Педагогіка. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. С. 14–18. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2010/136-123-3.pdf> (дата звернення: 15.04.2026).
11. Koci A. Clinical education, the lessons learned from practical applications – Albanian issues, East Europe and the advanced international practices on clinical education. *Academicus – International Scientific Journal*. 2015. № 11. P. 154–161. URL: <https://www.academicus.edu.al/nr11/Academicus-MMXV-11-154-161.pdf> (date of access: 15.04.2026).
12. Meghdadi M. M., Erfani Nasab A. M. Mofid. University legal clinic experience. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2011. Vol. 15. P. 3014–3017. URL: <https://pdf.science-directassets.com/277811/1-s2.0-S1877042811X00071/1-s2.0-S1877042811007804/main.pdf> (date of access: 15.04.2026).
13. Пілюк С. В. Правопросвітництво як складова діяльності юридичних клінік. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c3992d6d-1ceb-45f5-8842-5eeefb22200e/content> (дата звернення: 15.04.2026).
14. Ghanghash S. Community outreach programme as an integral part of clinical legal education: a socio-legal study. *Проблеми законності*. 2023. № 162. С. 77–87. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.1.07>

Suliko Piliuk. Problems of Legal Regulation of the Participation of Legal Clinics in Providing Free Legal Aid

The article examines the problems of legal regulation of the participation of legal clinics in the provision of free legal aid in Ukraine. The current legislation is analyzed, in particular the provisions of the Laws of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Simplifying Access to Free Legal Aid», «On Free Legal Aid» and «On Higher Education», as well

as the Model Regulation on Legal Clinics. It is established that, despite the fact that legal clinics actually provide free primary legal aid, they are not included in the list of entities authorized to provide such aid as defined by the special law, which indicates a fragmented regulatory approach to determining their legal status.

The paper substantiates that legal clinics perform four interrelated functions: educational, social, legal awareness-raising, and the function of inter-institutional cooperation, among which the educational and social functions are of primary importance. It is proved that the existing legislative model constrains the implementation of the social function of legal clinics and limits their potential in ensuring access to legal aid. The traditional doctrinal understanding of the equivalence of the educational and social functions of legal clinics requires clarification. Although the training of future lawyers is an integral component of their activities, it is derivative of the main, system-forming purpose – ensuring access to free legal aid. It is precisely through the actual provision of such aid that the practical component of legal education is formed, and not vice versa.

Particular attention is paid to the analysis of the possibilities of cooperation between legal clinics and local self-government bodies. It is established that such interaction is predominantly contractual and unsystematic in nature and is not supported by proper regulatory framework. The expediency of transitioning to an institutionalized model of cooperation through legislative consolidation of forms and mechanisms of interaction is substantiated.

It is concluded that improving the legal status of legal clinics and their inclusion in the system of providers of free legal aid will contribute to increasing the accessibility of such aid, primarily for socially vulnerable groups.

Keywords: *legal clinic, free legal aid, educational function, social function, legal awareness-raising function, inter-institutional cooperation function.*

*Дата першого надходження статті до видання: 20.04.2026 р.
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.04.2026 р.*